

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010.

Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2025. gada 18. martā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Irēna Kucina, tiesneši Jānis Neimanis un Jautrīte Briede,

kolēģijas sēdē izskatījusi [...] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 39/2025),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt 2021. gada 4. novembra likumu “Grozījumi Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likumā” (turpmāk – apstrīdētais akts) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1., 52., 69., 75. un 90. pantam un spēkā neesošu no tā izsludināšanas dienas.

2. Ar apstrīdēto aktu tika grozīts Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likums (turpmāk – Pārvaldības likums), nosakot tajā arī darba vai dienesta tiesisko attiecību noregulējumu gadījumos, kad darba vai amata (dienesta) pildīšanai nepieciešams sadarbaspējīgs sertifikāts, kas apliecina vakcinācijas pret Covid-19 infekciju vai šīs infekcijas pārslimošanas faktu.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemta pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija vērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;

5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Pieteikuma iesniedzēja jau iepriekš vērsusies Satversmes tiesā ar saturiski līdzīgu pieteikumu, lūdzot vērtēt apstrīdētā akta atbilstību Satversmes 75. un 90. pantam (ieteikums Nr. 247/2021).

Izskatot pieteikumu Nr. 247/2021, Satversmes tiesas 3. kolēģija 2021. gada 17. decembrī nolēma atteikties ierosināt lietu, pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, jo pieteikumā nebija pamatots, kādā veidā iespējamais Satversmes 75. panta pārkāpums ir aizskāris Pieteikuma iesniedzējai Satversmes 90. pantā ietvertās tiesības un traucējis viņai noskaidrot apstrīdētajā aktā ietverto tiesību un pienākumu saturu. Tāpat Satversmes tiesas 3. kolēģija vērta Pieteikuma iesniedzējas uzmanību uz to, ka gadījumā, ja Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka ar apstrīdēto aktu viņai piemērotās tiesību normas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normām, tostarp Satversmei, pastāv vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi, kurus Pieteikuma iesniedzēja vēl nav izmantojusi. Tādēļ kolēģijai, ievērojot Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 5. punktu, ir jāvērtē, vai izskatāmajā pieteikumā ietvertais faktisko apstākļu izklāsts vai juridiskais pamatojums pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Izskatāmajā pieteikumā ir mainījies faktisko apstākļu izklāsts, proti, Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka viņa ir izmantojusi vispārējos tiesību aizsardzības līdzekļus savu pamattiesību aizsardzībai. Tāpat pieteikumā ir

precizēts prasījums, proti, Pieteikuma iesniedzēja lūdz vērtēt apstrīdētā akta atbilstību arī Satversmes 1., 52. un 69. pantam.

Līdz ar to pieteikumā ietvertais faktisko apstākļu izklāsts un juridiskais pamatojums ir mainījies pēc būtības un kolēģijai no jauna jāvērtē pieteikuma atbilstība Satversmes tiesas likumā noteiktajām prasībām.

4. Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punkts noteic, ka Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei. Pieteikuma iesniedzēja apstrīd 2021. gada 4. novembra likuma “Grozījumi Covid-19 infekcijas izplatības pārvaldības likumā” atbilstību Satversmes normām. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktam persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē ietverto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkts prasa pieteikumā šo uzskatu pamatot.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likumu personas pamattiesību aizskārums ir konstatējams, ja: pirmkārt, personai Satversmē ir noteiktas konkrētās pamattiesības; otrkārt, tieši apstrīdētā norma aizskar personai Satversmē noteiktās pamattiesības (*sk. Satversmes tiesas 2021. gada 28. maija lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2020-52-01 13. punktu*). Ir jāpastāv tiešai saiknei starp personas pamattiesību aizskārumu un pieteikumā apstrīdēto normu (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 18. februāra sprieduma lietā Nr. 2009-74-01 12. punktu*).

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem secināms, ka Pieteikuma iesniedzējai ar Ministru kabineta 2021. gada 9. oktobra rīkojuma Nr. 720 "Par ārkārtējās situācijas izsludināšanu" (turpmāk – Ministru kabineta rīkojums) 5.3. apakšpunktu uzlikts pienākums uzrādīt darba devējam Covid-19 vakcinācijas vai pārslimošanas sertifikātu. Pieteikuma iesniedzēja pieņēmusi lēmumu nevakcinēties, kā rezultātā darba devējs, pamatojoties uz Pārvaldības likuma 7.³ panta otro daļu, atzinis viņu par neatbilstošu veicamajam darbam. 2021. gada 15. novembrī Pieteikuma iesniedzēja atstādināta no darba. Pieteikuma iesniedzēja vērsusies tiesā, lūdzot atzīt Ministru kabineta rīkojuma 5.3. apakšpunktu par spēkā neesošu, tomēr tiesa šo pieteikumu noraidījusi.

Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka normas, kas Pārvaldības likumā iekļautas ar apstrīdēto aktu, neatbilst Satversmes 52., 69. un 75. pantam, jo tās nav pieņemtas un izsludinātas atbilstošā kārtībā. Šie pārkāpumi apstrīdētā akta pieņemšanā neatbilst Satversmes 1. pantā ietvertajiem demokrātiskas tiesiskas valsts tiesību principiem, kā arī aizskar Pieteikuma iesniedzējai Satversmes 90. pantā ietvertās tiesības zināt savas tiesības.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka atbilstoši Satversmes 90. pantam valstij ir pienākums radīt mehānismu, kas nodrošina personu informētību par tiesisko regulējumu un tā saturu. Personai ir subjektīvās publiskās tiesības tikt pienācīgi informētai par tās tiesībām un pienākumiem (*sk. Satversmes tiesas 2019. gada 21. februāra sprieduma lietā Nr. 2018-10-0103 13.1. punktu*). Personas par viņu tiesībām var tikt informētas, izsludinot attiecīgo normatīvo aktu (*sk. Satversmes tiesas 2020. gada 24. septembra sprieduma lietā Nr. 2019-22-01 17. punktu*).

No pieteikuma secināms, ka Pieteikuma iesniedzēja savu pamattiesību aizskārumu saskata tajā, ka apstrīdētajā aktā ietvertās personu tiesības un pienākumi nav noteiktas ar pienācīgā kārtībā pieņemtu likumu. Proti, apstrīdētā akta izskatīšana un izsludināšanas steidzamības kārtībā neatbilst Satversmes 75. pantam, jo Saeima par attiecīgā likumprojekta steidzamību balsojusi pirms tā izskatīšanas pirmajā lasījumā, nevis pēc likumprojekta apstiprināšanas. Turklāt balsojums par steidzamību neesot uzskatāms par divu trešdaļu balsu vairākumu Satversmes 75. panta izpratnē. Tāpat pieteikumā norādīts, ka Saeimas

priekšsēdētājs, 2021. gada 5. novembrī izsludinot apstrīdēto aktu, pārkāpis Satversmes 52. pantā noteiktās pilnvaras un līdz ar to nav ievērota Satversmes 69. pantā noteiktā likuma izsludināšanas kārtība.

Saeima likumdošanas tiesības īsteno noteiktā kārtībā, kuru detalizēti regulē Saeimas kārtības rullis. Savukārt likuma izsludināšanas un spēkā stāšanās kārtība konkretizēta Oficiālo publikāciju un tiesiskās informācijas likumā. Pēc būtības Pieteikuma iesniedzēja savu iespējamo pamattiesību aizskārumu saista ar normatīvajos aktos – Saeimas kārtības rullī un Oficiālo publikāciju un tiesiskās informācijas likumā – noteiktās likuma pieņemšanas un izsludināšanas kārtības iespējamu neatbilstību Satversmei, nevis tieši ar apstrīdētā akta satversmību. Pieteikumā pausts Pieteikuma iesniedzējas viedoklis par apstrīdētā akta pieņemšanu un izsludināšanu, kā arī to gaitā, pēc Pieteikuma iesniedzējas ieskata, notikušajiem pārkāpumiem. Tomēr pieteikumā nav pamatots, kā tieši apstrīdētais akts Pieteikuma iesniedzējai aizskāris Satversmes 90. pantā ietvertās tiesības un traucējis viņai noskaidrot apstrīdētajā aktā ietverto tiesību un pienākumu saturu. Pieteikumā nav arī pamatots, kādā veidā tieši ar apstrīdēto aktu pārkāpti Satversmes 1. pantā ietvertie demokrātiskas tiesiskas valsts tiesību principi.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajā daļā un sestās daļas 1. punktā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [...] pieteikuma (pieteikums Nr. 39/2025).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Irēna Kucina